

עין משפט
גור מצוה

טז:

שְׂדֵה שְׂאֵנִי לֹקֶחַ. ל"ג וז מדקאמר והאלהים אפילו נשדה וז הלא בפירוש אמר זו:

בשטרי חטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו. תימה שטרי אדרכתא אמאי לאו בני פרעון נינהו כיון דעדיין

לא זכה בקרקע עד שכתבו לו שטרי חלטאתא וכן בסמוך דקאמר איהו דאפסיד אנפשיה דנעי ליה למקריה או אצעי ליה למכתב שטר מכירה בשטרי אדרכתא שעדיין הקרקע היא צידו נמה אפסיד אנפשיה והלא יכול לטעון פרעתי וי"ל דשטרי אדרכתא נקט אליבא דרבה דלית ליה בפרק המפקיד (לקמן דף לה: וסו) דלכיל פירי מני מטא אדרכתא לידיה א"כ לא יוכל לומר עוד פרעתי כיון שכבר זכה בקרקע ולרצא דלית ליה מני שלמו יומי דלכתמתא לדבריו יעמיד מתני' בחלטאתא גרידא ויש ספרים דל"ג אדרכתא:

אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזיר. תימה דמשמע דליירי צאין חייב מודה דכאמר שמה כתב ללות ולא ליה לכך לא יחזיר דחיישינן לפרעון אצל אס ליה מודה יחזיר דלא חיישינן לקנויאל ולא לשמא פרעו ורואה לחזור וללות זו כדי להרויח פשיטי דספרא וקשה דלקמן (דף ח.) א"ר יוחנן שטר שכתוב זמנו זו ציוס וכתוב זו הנפק יחזיר ומוקי לה רב כהנא כשחייב מודה דוקא שכתוב זו ציוס אצל אין כתוב זו ציוס אס לא יחזיר או משום פשיטי דספרא או משום קנויאל וכן לעיל (דף יג:) אוקי ר"י מתני' דמצא שטרי חוב לא יחזיר כחייב מודה ומשום קנויאל דסברי רבנן דאין זו אחריות גבי (לוה) נמי ממשעבדי (ו) ומתנא כוותיה דרבי יוחנן) וי"ל דאמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן דרב כהנא יעמיד הכא מלתא דרבי יוחנן אף כשחייב מודה ומשום קנויאל ורבי אצבו דמפרש דוקא כשאין חייב מודה אצל כשחייב מודה יחזיר דלא חייס לקנויאל יעמיד נמי מתני' דלעיל כשחייב מודה ומשום שמה כתב ללות ולא ליה כרז אסי אצל היכא דליכא למיחש למכתב ללות ולא ליה כמו בשטרי הקנאה או כתוב בו הנפק כי הכא יחזיר דלא חיישינן לקנויאל וגמרא דנקט לעיל טעמא דקנויאל סבר כצאי דאמר עדיו בחתומיו וזין לו או אקרי וכמיז לא אמרינן:

ומישום דהוחזק כפרן תו לא פרע ב"ב. ואף על גב דאמרין לקמן (דף קסו) הוחזק כפרן לאותו ממון הכא דנפל שאני דמוכחא מלתא דמשום הכי לא היה מזהר לשומרו לפי שפרעו הלוה:

חייב

שוים אלא כגון שהוחזק כפרן אמר רבא ומישום דהוחזק כפרן חדא זמנא תו לא פרע כלל אלא אמר רבא מתניתין בשטור חלטאתא ואדרכתא וכדרבי זירא: וכפרן הואיל ואתא לידן נימא ביה מלתא דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אמרו לו "צא תן לו

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

משום כדי חייו. מה שמעלה מלדמי היום תקנו חכמים שיהיו

דבריו קיימין שמה לריך הוא למוזנות דבר מועט אצל מה שמעלה מלדמי כל חדש או כל שנה אין שם משום כדי חייו: **קנויה** **לך מעשיו**. שכשלקחנה לא אוכל לחזור זו: **קנה**. אס יקחנה ואין יכול לחזור כשלקחה: **נשדה סהס**.

משום כדי חייו ^(א) אמר רב הונא אמר רב א האומר לחברו שדה שאני לוקח לבשאקחנה קנויה לך מעבשיו קנה א אמר רבא מסתברא מלתא דרב בשדה סתם אבל בשדה זו לא מי יימר דמוזבין לה גיהליה והאלהים אמר רב אפי' בשדה זו מכדי רב כמאן אמרה לשמעתי' בר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דתניא ^(ב) האומר לאשה התקדשי לי לאחר שאתגיייר לאחר שתתגייירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך לאחר שיחלוץ לך יבמך לאחר שתמות אחותיך אינה מקודשת ר"מ אומר מקודשת והא אשה כשדה זו דמיא וא"ר מאיר מקודשת: אמר שמואל ^(ג) המוציא שטר הקנאה בשוק יחזירו לבעלים דאי משום דכתב ללות ולא ליה ^(ד) הא שעבד נפשיה ואי משום פרעון ^(ה) לא חיישינן לפרעון דאם איתא דפרעייה מקרע הוה קרע ליה אמר רב נחמן אבא מן ספרי דייני דמר שמואל הוה והוינא כבר שיתא כבר שבע ודכרנא דהוו מכרזי ואמרי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא נהדרינהו למרייהו אמר רב עמרם אף אנן ^(ו) תנינא ^(ז) כל מעשה בית דין הרי זה יחזיר אלמא לא חיישינן לפירעון א"ל רבי זירא מתניתין בשטרי חלטאתא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו אמר רבא והני לאו בני פרעון נינהו והא ^(ח) אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אממר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי דשומא הדר לעולם אלא אמר רבא התם היינו טעמא דאמרי איהו הוא דאפסיד אנפשיה דבעידנא דפרעייה אבעי ליה למקרעייה לשטריה א"נ למכתב שטרא אחרינא עילוייה דמדינא ארעא לא בעיא למיהדר דומשום יועשית הישר והטוב בעיני ה' הוא דאמור רבנן תהדר הלכך מרישא הוא דקא זבין איבעי ליה למכתב שטר זביני גבי שטר חוב מאי איכא למימר אם איתא דפרעייה איבעי ליה למיקרעייה לשטריה אימור אשתמוטי קא משתמוט ליה דא"ל למחר יהבנא לך דהשתא ליתיה גבאי אי נמי אפשיטי דספרא זייר ליה: א"ר אבהו א"ר יוחנן המוציא שטר חוב בשוק אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחזירו לבעלים לא מיבעיא היכא דלא כתוב בו הנפק דאיכא למימר כתב ללות ולא ליה אלא אפי' כתוב בו הנפק ומאי ניהו דמקוים לא יחזיר דחיישינן לפרעון איתיביה רבי ירמיה לר' אבהו כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר א"ל ירמיה ברי לא כל מעשה ב"ד

ז"ד הו': ירמיה צרי גרסינן: שוחזק. ליה זה כפרן פסע אחרת לפיכך אין נאמן לומר פרע כלל. בתמיה. ואי חיישינן לפרעון זה שלא מהר לשמור שטרו יפסיד: לא סן לו. שפסקו לו דינו צ"ד שזיוו עליו לתת לו: ואמר

שדה שאני לוקח ולא אמר זו דסמכא דעמיה דמקבל מתנה לסמוך עליו שיקח שדה ויתננה לו שהרצה עדות מלויות ליקח. אצל אמר לו שדה זו לא סמכא דעמיה דמקבל מתנה ולא האמינו דנימא ניחא ליה דליקו צהימנותיה ולא מסתבר כוותיה דרב צהא: והאלהים. בשבועה רב אמרה אפי' נשדה זו דמכדי רב כמאן אמר לשמעמיה כר"מ כו': והא אשה נשדה זו דמיא. דש צאלו שאין צידו להציא עצמו לכלל קדושין כאשר אין ציד זה לכוף את בעל השדה למוכרה לו דעבד ושפחה אין צידם לשחרר עצמם ואין ציד אשה להמית את בעלה או אחותה ואמר רבי מאיר דלכשיצאו לכלל קדושין מקודשת היא למפרע: שטר הקנאה. שקנו ממנו שאפי' לא ליהו המעות שיעבד עצמו לשלם: כל מעשה ב"ד. קס"ד שטר שכתב זו הנפק שנתקיים צ"ד.

אלמא כיון דליכא למיחש לשמא לא ליה שהרי אין מקיימין את השטר אלא צפני בעל דין כדאמר' צהגחל (צ"ק דף קיג:) לפרעון לא חיישינן: **בשטרי חלטאתא**. שטר שכתבו ב"ד למלויל שטר על חבירו ומייצבוה לשלם ולא שילם וירדו לנכסיו ושמו לצעל חוב אחד מהם ונתנו לו שטר שעל פי צ"ד צאה לו: **אדרכתא**. שלא מנאו לו עבשיו נכסים וכתבו לו שירדוף לחזור על נכסיו ואס ימצא יגצה. אדרכתא לשון רודף ומשיג כמו פרסה בחלל ולא אדרכיה (כתובות דף ס:) ולשון המקרקע כתבו את צנימין הדליפיהו מנוחה הדריכוהו (שופטים ט): **שומא**. ששמו ב"ד לצעל חוב קרקע הלוה: **דהר**. אס יפרע לו מעות עד שנה: **אפסיד אנפשיה**. אס פרע ולא קרע השטר ואס דחהו לומר אבד היה לו לומר כתוב לו שטר מיד שאתה חחר ומוכרה לי: **דמדינא ארעא** לא צעי למיהדר. טעם נותן לדבריו שראוי לכתוב שטר מכירה עליה שקנויה לו לחלוטין ומדינא לא צעי למיהדר צפדיון אס לא מדעתו: מרישא דקא זבין. כלומר אין זה פדיון אלא תחילת קניין כאילו שלו היתה לפיכך הכותב שטר מכירה עליה אינו טועה והיה לו לזה למצוה שטר מכירה הואיל ודחהו מלהחזיר לו שטר של צ"ד: אי נמי אפשיטי דספרא זייר ליה. שעל הלוה ליתן שכר הסופר ופעמיים שאין לו מעות ללוה צשעת הלואה והמלוה נותן שכר לכתיבת השטר וכשפרעו מעכב השטר צידו עד שיפרע השכר: זייר. לשון עולר כמו מעצרתא זיירא (ע"ז דף ס.) וצלשון המקרא ויזר את הגזה (שופטים ו):

כל מעשה ב"ד. והאי נמי מעשה פרעתי וצהיהא תנן יחזיר: וסו לא לו דינו צ"ד שזיוו עליו לתת לו: ואמר תורה אור השלם 1 וְעֲשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ לַמַּעַל יִשָּׁב לְךָ וּבָאתָ וְרִשַׁתְּ אֶת הָאָרֶץ הַשְּׂבֹאָה אֲשֶׁר נָשָׁבַע יְיָ לְאַבְרָהָם: דברים ו יח

הגהות הב"ח

(א) גב' אף אן אן גמי מנינא:

גליון הש"ס

גב' אמר רבא מסתברא. טעין זה גיטין יג ע"ב וז"ל: שם הא שעבד נפשיה. עיין צ"ח פ"ק דקדושין דף קד ע"ב:

מוסף רש"י

האומר לחברו כו'. קודם שקנה את השדה, קנה. והוא תמנה יבמות צא.) לאחר שיחלוץ לך יבמך. קסבר האי תנא אין קדושין חופסין צינמה לשוק (קדושין סב.) אינה מקודשת דהוה ליה דברים שלא נאו לעולם ועכשיו אין צידו לקדשה (שם) כיון דהשדה לא תפסי צה קידוש, קמיה נמי לא תפסי. דאין אדם מקנה דבר שאלו נא לעולם (יבמות צב.)

לא חיישינן לפרעון. אפילו אין חייב מודה (ועי' יג יד.) כל מעשה ב"ד. כל מילתא דאתא לצי"ד לקיים דליכא למיחש לנמלק עליהן שלא לתנן (קטון יח.) הרי זה יחזיר. דליכא למיחש לשמא נמלק, דהא צ"ד לא כתובא אלא דכר מקוים (קטון ב.) שומא הדר. נכסי ליה ששמו ב"ד נבעל חוב חחרין אליו אס נותן מעות לבעל חוב (קטון זה.)

מסורת הש"ס

(א) יבמות ג. (ב) שם ג: קדושין סב. כתובות נח: (ג) [לעיל ד. ד] (ד) [לעיל יג. ד.] (ה) [לקמן יח: ב.]. (ו) לקמן לה. (ז) [דומה לזה צ"ק סח: ק"ז.] (ח) ס"א ג"ג.

תורה אור השלם

1 וְעֲשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ לַמַּעַל יִשָּׁב לְךָ וּבָאתָ וְרִשַׁתְּ אֶת הָאָרֶץ הַשְּׂבֹאָה אֲשֶׁר נָשָׁבַע יְיָ לְאַבְרָהָם: דברים ו יח

הגהות הב"ח

(א) גב' אף אן אן גמי מנינא:

גליון הש"ס

גב' אמר רבא מסתברא. טעין זה גיטין יג ע"ב וז"ל: שם הא שעבד נפשיה. עיין צ"ח פ"ק דקדושין דף קד ע"ב:

מוסף רש"י

האומר לחברו כו'. קודם שקנה את השדה, קנה. והוא תמנה יבמות צא.) לאחר שיחלוץ לך יבמך. קסבר האי תנא אין קדושין חופסין צינמה לשוק (קדושין סב.) אינה מקודשת דהוה ליה דברים שלא נאו לעולם ועכשיו אין צידו לקדשה (שם) כיון דהשדה לא תפסי צה קידוש, קמיה נמי לא תפסי. דאין אדם מקנה דבר שאלו נא לעולם (יבמות צב.)

לא חיישינן לפרעון. אפילו אין חייב מודה (ועי' יג יד.) כל מעשה ב"ד. כל מילתא דאתא לצי"ד לקיים דליכא למיחש לנמלק עליהן שלא לתנן (קטון יח.) הרי זה יחזיר. דליכא למיחש לשמא נמלק, דהא צ"ד לא כתובא אלא דכר מקוים (קטון ב.) שומא הדר. נכסי ליה ששמו ב"ד נבעל חוב חחרין אליו אס נותן מעות לבעל חוב (קטון זה.)